

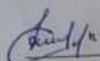
МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

«СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА № 1 с. КЫЗЫЛ-МАЖАЛЫК»

ул. Чургуй-оола д.42 с. Кызыл-Мажалык, Барун-Хемчикского кожууна Республики Тыва, 668040,
e-mail: tyva_school_107@mail.ru, сайт <https://school1-barum.rtyva.ru/>

«Рассмотрено»

Руководитель МО

 /Хомушку С.Б./

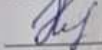
Протокол №1 от «_28_»

августа 2023 г.

«Согласовано»

Заместитель директора

по УВР

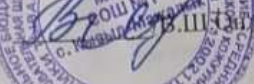
 /Хажики З.А./

«28» августа 2023 г.

«Утверждено»

Директор школы

 В.Ш. Чигдар/

«28» августа 2023 г.

Рабочая программа по учебному предмету
«Тувинская (родная) литература»
для обучающихся 5 классов
(уровень освоения базовый)

Учитель: Хомушку С.Б., Ооржак А.С.

Квалификационная категория: высшая

2023- 2024 учебный год

Тайылбыр бижик

5-ки класска төрөөн чогаалга ажылчын программа ортумак ниити өөрөдилгеге хамаарыштыр РФ-тиң ФКӨС-түң негелделеринге, сорулгаларыңга даянып, Тыва Республиканың өөрөдилге болгаш эртем яамызының Национал школа хөгжүдөр институтунуң 2012 чылда үндүргени «Төрөөн чогаалга күрүнө стандартының» сорулгаларыңга болгаш негелделеринге дүүштүр кылган.

Төрөөн чогаал эртеминге ажылчын программа дараазында доктаалсаавырларга, өөрөдилге номнарыңга даянып кылдыңган:

1. 2015 чылда 2012 чылдың декабрь 29-та өскерилгелиг эде бадылаттынган 273 дугаарлыг “Россия Федерациязының өөрөдилге дугайында” хоойлузу.
2. РФ-ның Өөрөдиге болгаш эртем яамызының 1897 дугаарлыг дужаалы-биле 2010 чылдың декабрь 17-ниң хүнүнде бадылаттынган ортумак (долу) ниити өөрөдилгениң күрүнениң федералдыг өөрөдилге стандарты.
3. Ортумак (долу) ниити өөрөдилге черлериниң ийиги салгалының күрүнениң федералдыг өөрөдилге стандарты (ОӨЧ КФӨС).
4. Өөрөдилге болгаш эртем яамызының 1644 дугаарлыг 2014 чылдың декабрь 29-та “2010 чылдың декабрь 17-де үнген ” Өөрөдилге болгаш эртем яамызының 1897 дугаарлыг дужаалында өскертилгелер дугайында” дужаалы.
5. “Ортумак (долу) ниити өөрөдилге черлеринче Күрүнениң федералдыг өөрөдилге стандартын киирериниң айтырыгларыңга методиктиг сүмелер”.
6. “Ортумак (долу) ниити өөрөдилгениң чижек ниити программасы”.
7. Тыва Республиканың өөрөдилге болгаш эртем яамызының НШХИ сүмелээни ниити өөрөдилге черлериниң 5-11 класстарыңга “Тыва аас чогаалы болгаш литература” чижек программа (Кызыл-2012 ч., авторлар бөлүү: Кужугет М.А. болгаш өскелер-даа);
8. 5-ки класстың “Төрөөн чогаал” ному (Кызыл, 2013)

5-ки класстың өөреникчилериниң шингээдир кол билиглери болгаш мергежилдери:

5-ки классты доозуп тура, өөреникчилер

- алгыш-йөрээлдерни аас болгаш бижимел чугаага ажыглап билир;
- чогаалдардан алдыңган үзүндүлерге аттарны чогаадып, цитаталыг планны тургузуп билир;

- номчаан чогаалдарының кол-кол болуушкуннарын, аразында харылзааларын тодарадып шыдаар;
- шээжи-биле өөрөнгөн чогаалдарын шын, аянын, тода эдerti чугаалап билир.
- өөрөнгөн чогаалдарының утказын болгаш ында болуушкуннарны дес-дараалай чугаалаар болгаш оларга презентацияны тургузарын билир;
- чогаалда чуруттунган кол болгаш ийиги чергениң маадырларын тодарадып, оларга аас болгаш бижимел характеристикаларны берип шыдаар;
- өөренип эрткен сөзүглелдериниң уран-чеченин сайгарбышаан, оларның ужурдузазын тайылбырлап шыдаар;
- чогаалдың утказын чугаалаарының аңгы-аңгы хевирлерин (делгеренгей, шилилгелиг, допчулай) чорудуп билир;
- номчаан чүүлүнге бодунуң хамаарылгазын илеретпишаан, кыска үнелелди бижип шыдаар;
- өөрөнгөн чогаалдарынга аас болгаш бижимел ажылдарны күүседип билир;
- словарьларны ажыглап билир болгаш оларны номчаан чогаалдарынга хамаарыштыр чөптүг ажыглаар;
- немелде литература-биле база улуг улустуң медээлери-биле ажылдап билир болур ужурлуг.

5-ки класска тыва чогаал эртемниң утказы болгаш тургузуу.

Тыва литератураның чогаалдарын ФКӨС ёзугаар өөредирин дараазында чуулдерни барымдаалап шилээн:

-чогаалдарның бедик идеяли, уран-чечени, амыдыралчызы, өөредиглиг, кижизидикчи ужур-дузазы;

-тема аайы-биле хөй талалы, төөгүлүг болуушкуннарның, амгы үениң амыдыралының чүүлдериниң, болуушкуннарының таарымчалыгы;

-жанрларның, стильдернин хөй янзылыгы;

-өөреникчилерниң хар-назынынга чогаалдарның таарымчалыгы.

5-8 класстарнын программаны идея-темалыг принципти барымдаалап тургускан: Бойдус, шаандагы амыдырал, революция, патриотизм ...темаларын бөлүктээн. Улустун аас чогаалының кол жанрларын чоорту нарыыдадып хувааган, чогаал теориязының эге, бөдүүн билиглерин өөредири программада көрдүнгөн.

Программада кирген чогаалдар 3 бөлүккө хувааттынган:

1. Албан номчааш, башкынын дузазы-биле сайгарып өөренип чогаалдар;

2. Немелде номчулгага хереглээр чогаалдар;

3. Класстан дашкаар номчуур, өөреникчилерниң эстетиктиг билиглери байыдар чогаалдар. Оларны өөреникчилер эки тура-биле шилип номчуур. КДН-га чүгле программада кирген даңзыдан ангыда, өөреникчилерниң хар-назынынга, ниити деңнелинге тааржыр Тыва болгаш Россияның, делегей, акы-дуңма хөй националдыг литератураларының тыва дылче очулдуртунган чаа номнарны башкы өөреникчилерге үргүлчү сүмелээр.

5-ки класстың төрөөн чогаал кичээлдериниң календарьтематиктиг планы.

№	Кичээлдин темазы		Бажыңга онаалга
	план		
1	02/09	Кириилде кичээл. С. Сарыг-оол «Ном»	Номчуур. Арын3
2	06/09	Ю. Кюнзегеш «Сиген шөлүндө»..	Шулук доктаадыр.
3.	09/09	Деннелге дугайында билиг	Ава кижиге хамаарышкан деннелгелер тывар.
4	13/09	Улустун аас чогаалы дугайында билиг.	Номчуур. Арын 7
5	16/09	Анаа тоолдар. «Балыкчы Багай-оол.»	Тоолдун утказынга хамаарышкан сюжеттиг чурук чуруур..
6	20/09	«Чангыс ой аъттыг уш алышкы»	План езугаар тоолдун утказын чугаалаар.
7	23/09	Дириг амытаннар дугайында тоолдар. «Чеди иелиг Чес-Мыйыс»	Анаа домей азы чоок уткалыг орус азы оске чоннарнын улегер домактарын сактып бижиир.
8.	27/09	«Кускун биле угу»	Кускун, угу, чашкаадай деп сосстерни орус дылче очулдуурар. Куштарнын дугайында кыска дыннадыг.
9.	30/10	Хуулгаазын тоолдар. «Тос оолдуг Доктагана кадай»	Тоолда эпитеттерни тывар.
10.	04/10	Эпитет дугайында билиг	Конспект арын 26-27
11.	07/10	«Тос шилги аъттыг Оскус-оол»	Кыска тоол чогаадып алыр
12.	11/10	Улустун аас чогаалынга хыналда ажыл	Бойдус чурумалынга 5 эпитет тывар.
13	14/10	Улегер домактар болгаш чечен сосстер.	Найырал темазынга улегер домактар доктаадыр.
14	18/10	Тывызыктар дугайында билиг.	Чаа тывызыктар чыып бижиир
15	21/10	Ч/с. Оюн-конкурс.	Л.Б. Чадамбанын «Кым-дыр мен?» деп шулуун тыпкаш, доктаадыр.
16	25/10	КДН. «Ак-Сагыш болгаш Кара-Сагыш», «Ирей, кадай биле Алдын кушкаш»	номчуур.
17	28/10	К-Э. Кудажы «Кым эн ажыктыгыл?».	Тоолдун планын тургузар.

18	08/10	Ч/с. Маргылдаа кичээл.	сонуургаар тоолунун иштинден бойдустун чурумалын ушта бижиир.
19	11/11	Монгуш Эргеп «Чартык арбай»	«Тараа-эртине» деп темага презентация кылыр.
20.	15/11	Чогаадыг «Чангыс арбай чамбы-дипти тоттурар»	С. Сурун-оолдун допчу намдарын рефераттаар.
21.	18/11	Частырыглар-биле ажыл. С. Сурун-оол «Карактар дугайында маргылдаа»	«Кыры шимчээр – хырны тодар», «Хоозун чугаа хун бадырар» деп мерген состернин уткаларын тайылбырлаар.
22.	22/11	Эдертиг Ч. Чулдум «Тараанын тывылганы»	номчуттунар
23.	25/11	Частырыглар-биле ажыл. М. Эргеп «Хек чуге ыраажы болганыл?»	Хекти чурааш, кыска дыннадыг белеткээр.
24	29/11	Авторлуг тоолдар дугайында билиг.	Конспект.
25.	02/12	О.О. Сувакпит «Арзылан биле Пар»	Басняны шээжилеп алыр

26.	06/12	Диригжидилге дугайында билиг. Салчак Серен. Ном биле Портфель	Басняны шээжилээр
27.	09/12	Л.Х. Иргит «Теве»	Серемчилел дугайында улегер домактар тывар.
28.	13/12	Басня дугайында билиг.	Конспект арын 84.
29.	16/12	Ч/с. Басняларга хыналда ажыл.	И. Крыловтун басняларын номчуур
30.	20/12	Частырыглар-биле ажыл	Чурук чуруур
31	23/12	1.Л.Б. Чадамба «Аян-чорук». «Ужар»,. 2. «Кайгамчык-ла», «Азас» деп эгелер.	1. Номчуур. Чогаалдын адын чуге «Аян-чорук» деп адаанын бижимел тайылбырлаар. 2. Созуглелден деннелгелерни тывар.
32	27/12		
33.	10/01	Чогаадыг «Тоожуда мээн ынак маадырым»	Тыванын картазын ажыглап, аянчорукчуларнын эрткен оруун демдеглээр.
34.	13/01	Частырыглар-биле ажыл. Пейзаж дугайында билиг	Айтырыгларга харыылаар арын 99
35.	17/01	Олег Саган-оол. «Эжишкилер»	«Маадыр – езулуг эш» деп кыска чогаадыг бижиир.
36.	20/01	Олег Сувакпит «Аът чарыжы»	Аът дугайында улегер домактар тывар
37.	24/01	1. Монгуш Эргеп «Одугенде чайлаг» 2. «Чараш мал», «Шулун», «Уялыг-Мыйыс», 3. «Бугу кежик – Чер-иеде», «Изиг маргылдаалыг кичээлдер», «Аъттаныштым»	1.Номчуур
38	27/01		2.«Бугу кежик – Чер-иеде» деп эгенин кыска утказын чугаалаар
39	31/01		3.«Одугенде чайлаг» деп кроссворд тургузуп кээр
40.	03/02	Чогаадыг «Одугенде чайлаг» деп тоожуда мээн ынак маадырым»	Номчуур. М. Олчей-оол «Хоорээринин чугаалары»

41. 42	07/02	Частырыглар-биле ажыл. Шангыр-оол Суван «Кара-Баштыг» Чечен чугаанын уран-чечени	1.Чогаалдын тончузун боттары чогаадып шенээр. 2.Ш. Суван «Тоол чурттуг оол» деп номну тыпкаш, номчуур.
43.	10/02	Роман Лудуп «Таваар, маажым бадып келгеш»	Шулукту доктаадыр
44.	14/02	Тестилиг хыналда ажыл	Ф. Сегленмей «Нина Салчак каникулда», номчуур.
45.	17/02	Частырыглар-биле ажыл	номчуур
46 47 48	21/02 24/02 28/02	1. Ш. М. Суван «Хун-Херелден аалчылар».Тоожуда эртем-техниканың хөгжүлдези. 2. Тоожунуң сюжеди 3. Чогаалдың уран-чечени.	1. октаргай, планета дугайында дыннадыг белеткээр 2.чогаалдын ийиги кезээнге ат бээр 3.арын 149. 3-ку айтырыгга харыылаар
49. 50 51	03/03 07/03 10/03	1. Н.Ш. Куулар «Танаа-Херелдин чуртунда» деп тоожудан эгелер. 2. Чогаалдың уран-чечени 3. Түңнел кичээл	1. Чогаалды чүге «Тана-Херелдин чуртунда» деп адааныл? Бижимел тайылбыр. 2. Таблицаны долдуурар. 3. Бердинген сөс каттыжыышкыннарының уткаларын тайылбырлап бижиир.
51	14/03	Ч/с. Чогаадыг-унелел «Тана-Херел, Айдаш, Аңгырмаа, Демир келир үеде».	Чурук чуруур.
52	17/03	Частырыглар-биле ажыл.	Маадырларнын характеристиказын бээр
53 54	21/03 24/03	Э Донгак «Буянныг амытаннар» 2. Аңчы кижиниң болгаш дириг амытаннырның овур-хевирлери.	1. Егерь деп мергежил дугайында тайыбыр кылыр. 2. «Мээң ынак аңым» деп дыннадыг белеткээр
55.	04/04	Сергей Пюрбю «Ынак Тывам»	Төрээн черинде черлер аттарын, оларның төөгүзун улуг улустан айтырып бижиир.
56	07/04	Ч/с. О.Ө. Сувакпит «Россияга алдар»	Чурук чуруур. шүлүктү шээжилээр
57	11/04	А. Уержаа. Ие дылым	Шүлүктү шээжилээр
58	14/04	Ч/с. Чогаадыг «Кижиге - бойдустуң төлү».	Чогаадыгны доозар.
59	18/04	Частырыглар-биле ажыл.	Минуталап номчуур.
60 61	21/04	С. Сарыг-оол «Маадыр Чургуй-оол».	Шулукту доктаадыр. Шулукте эпитеттерни ушта бижиир.
62	25/04	О. Сувакпит. «Кечил-оолдун солдаттары.»	Шүлүктү доктаадыр
63	28/04	Ю.Ш. Кюнзегеш «Эзимнерниң ыры»	«Арга ишти оркестр дег» деп темага чогаадыг бижиир.
64	02/05	С.Сүрүң-оол «Ус -кушкаш»	Арын 203. 8 дугаар айтырыгга харыылаар.

65	05/05	С. Сарыг-оол «Эдер амытаннар» («Аңгыроолдуң тоожузу» деп романдан)	Эдер амытаннар чуруктары чыыр.
66	12/05	1.М.А. Күжүгет «Азыранчып чорааш» 2. Чечен чугаада дириг амытаннар болгаш кижиниң аразында харылзааны уран-чечен дамчытканы.	Чурук чуруур.
67	16/05	Чогаадыг «Чайгы даштанылгада сорулгаларым»	номчуттунар
68	19/05	Частырыглар-биле ажыл. Түңнел кичээл	өөренип эрткен темаларны катаптаар. Сонуургаан чогаалдарын номчааш, номчулга дептери кылыр.